

2. česko-slovenské stretnutie literárnych vedcov (Budmerice, 4. – 6. júna 2003)

V dňoch 4. – 6. júna 2003 sa v Budmericiach uskutočnilo 2. česko-slovenské stretnutie literárnych vedcov. Zámerom podujatia bola vzájomná inšpiratívna výmena pohľadov na súčasnú slovenskú a českú literatúru, pričom samotnému stretnutiu predchádzal obojstranný výber konkrétnych reprezentatívnych textov. Usporiadatelia rozčlenili program stretnutia do troch druhovo-tematických blokov: prozaický, problémový blok o fenoméne príbehu a blok poézie. V prozaickom bloku interpretovali českí vedci Anička Železná a Tomáš Kubíček text Michala Hvoreckého *Silný pocit čistoty*, za slovenskú stranu Vladimír Barborík, Irena Malec a Jana Pácalová prózy Květy Legátovéj *Želary* a Jozova Hanule, Tomáš Horváth text Ludvu Urbana *Žena sedmi klíčů*, v bloku o problematike príbehu referovali Pavel Matejovič, Alice Jedličková, Ondřej Sládek a v bloku poézie z českej strany zbierku Petra Macsovszkého interpretovali Iva Málková, Michal Jareš a Peter Lyčka, zo slovenskej strany poéziu Petra Hrušku posudzovali Michal Habaj, Andrej Hablák a Ľubica Somolayová. Keďže východisko tvoril pomerne široký rámec interpretačného čítania, v jednotlivých príspevkoch sa uplatnili rozmanité metodologické prístupy, zohľadňujúce odborné zameranie, subjektívne preferencie a záujmy autorov.

Prozaický blok bol uvedený príspevkami českých kolegov o knihe Michala Hvoreckého *Silný pocit čistoty*, pričom pozornosť si na seba upútala predovšetkým úvodná rovnomenná próza. Anička Železná si zvolila komparatívnu metódu hľadania paralelných štruktúr a motívov s *Americkým psychom* Breta Eastona Ellisa, s fenoménom yuppie osemdesiatych rokov a next generation deväťdesiatych rokov minulého storočia. Tomáš Kubíček spomenul v súvislosti s tematizáciou precíznosti násilia

ako krásneho umenia mená markíza de Sade či I. Klímu, analógiu v motíve odstránenia zbytočného človeka našiel u Dostojevského v Rasokofnikovi. Prózu ohodnotil ako nekredibilnú variáciu modelového borenia modelov, ale vyzdvihol stratégiu nahrádzania deja opisom, vykresľujúcim atmosféru, v druhej časti textu. Na záver vystúpenia demonštroval Tomáš Kubíček otvorenosť textu roztrhnutím svojho príspevku na štyri pomerne pravidelné časti. V diskusii sa ako relevantná ukázala požiadavka čítať text nereferenčne, či citlivo posudzovať potenciálnu mieru irónie, pričom mimoriadne empatický postoj zaujal Ľubomír Machala.

Slovenskí literárni vedci v rámci prozaického bloku interpretovali texty Květy Legátovej. Vladimír Barborík analyzoval prózu *Želary*, Irena Malec sa sústredila na zbierku próz *Jozova Hanule* a poukázala na analogické vykresľovanie sveta malej dediny v Stasiukových *Haličských poviedkach* a Jana Pácalová uvažovanie nad Legátovej textami zavŕšila komparáciou oboch kníh. Tomáš Horváth, interpretujúci text Romana Ludvu *Žena sedmi klíčů*, konštatoval využitie stratégie „asemantickej príľahlosti“, priradovania elementov z paralelných sérií s následnou nedostatočnou racionalizáciou, ktorá spôsobuje formálnu záhadnosť textu. Opäť zdôrazňuje nereferenčný prístup k textu ako k umelému, podľa pravidiel kombinatoriky vykonštruovanému, systému vzťahov. Ľubomír Machala v tejto próze spozoroval hypertrofiu momentu sklamaneho očakávania, viažucu sa na programovú emocionálnu vyprázdnenosť a snahu o jej kompenzáciu hľadaním falošných aktivít.

Tematický blok Čo sa stalo s príbehom? otvoril svojím úvodným príspevkom Pavel Matejovič. Načrtol niektoré základné problémy príbehovosti v literatúre, na ktoré nadviazali českí kolegovia Alice Jedličková a Ondřej Sládek. Adekvátnejšie ako tvrdenie o smrti

príbehu v literatúre, kvôli jeho uchopeniu v rámci iných médií, sa ukázal názor, že v skutočnosti nejde o zánik, ale vývojovú zmenu charakteru. Tomáš Horváth na tento jav upozornil v rámci postmoderných textov, kde naratívita, dejovosť existuje, ale nemá tradičnú chronologicko-kauzálnu podobu. Narácia teda nemusí byť príbehom, pretože ako transformácia z jedného stavu do iného nemusí byť chronologická ani kauzálna.

Posledný blok predstavovali interpretačné sondy do súčasnej slovenskej a českej poézie. Úvahy nad zbierkou básní *Cvičná pitva* Petra Macsovszkého sa dotýkali problematiky hraníc jednotlivých literárnych druhov. Iva Málková, Michal Jareš a Petr Lyčka si skepticky položili základnú otázku: Je to poézia? Alice Jedličková ju označila za poetické texty s meditatívnym zázemím, s minimom dištingtívnych príznakov opozícií k próze, napríklad k esejistike. O niečo empatickejší prístup k Macsovszkého textom sa prejavil na slovenskej strane. Michal Habaj poukázal na prítomnosť citeľného presahu k mysleniu a poznaniu, ktorým sa výčitky samoučelnosti či nezáväznosti takéhoto typu poézie ukazujú ako neadekvátne. Na inšpiratívnu paralelu medzi konceptom diskurzívnej epiky a Macsovszkého textami ako diskurzívnu poéziou upozornil Pavel Matejovič.

Českí kolegovia vybrali ako reprezentatívny text súčasnej pôvodnej poézie zbierku Petra Hrušku *Ty dveře se vždycky otevírali*. Interpretačné príspevky ponúkli Michal Habaj, Andrej Hablák a Ľubica Somolayová. Kým Habaj konfrontoval Hruškovu tendenciu hľadať krásu v prostých neprikrášľovaných veciach, nepoužiť žiadne nadbytočné slovo či abstrakciu, s poetikou imagizmu, Somolayová sa snažila interpretovať motív čistoty vo vzťahu k teórii minimal artu.

Diskusia v rámci jednotlivých tematických blokov teda poodhalila niekoľko vývinových styčných bodov, paralel, ale aj kontrastov súčasnej českej a slovenskej literatúry. Podnetným a inšpiratívnym sa ukázalo byť nielen

rozmanité metodologické uchopenie interpretácií, ale aj konfrontácia odlišných prístupov k otázkam axiológie. Hodnotenie najčastejšie vychádzalo z pomeru k tradícii, z miery napĺňania požiadaviek originality, kredibility či harmónie, vyvažovania rôznorodých elementov.

Česko-slovenské stretnutie literárnych vedcov v Budmericiach teda naplnilo očakávania a fakt, že sa vďaka organizátorom, Vladimírovi Barboríkovi a Pavlovi Matejovičovi, podarilo uskutočniť jeho druhý ročník, predstavuje základ sympatickej tradície.

Ľubica Somolayová

Seminár o osobnosti a diele Oskára Čepana

Ústav slovenskej literatúry SAV si 24. novembra 2003 pripomenul 60. výročie vzniku Literárnovedného ústavu, ako jednej z inštitúcií Slovenskej akadémie vied a umení, a zároveň 50. výročie vzniku Slovenskej akadémie vied seminárom venovaným osobnosti a dielu Oskára Čepana, ktorý sa na pôde tejto inštitúcie venoval výskumu v oblasti literárnej histórie a teórie takmer celý život.

Jednotlivé príspevky vytvorili oblúk od historického prierezu bádania Slovenskej akadémie vied a umení, neskôr Slovenskej akadémie vied, cez odkrývanie Čepanovho prínosu v rozmanitých sférach slovenskej literárnej histórie i teórie, až po recepciu výsledkov bádania tejto vedeckej osobnosti zahraničnou literárnou vedou.

Jelena Paštéková v úvode seminára nastolila problematiku prítomnosti literárnovednej slovakistiky na pôde Slovenskej akadémie vied. V chronologickom priereze jednotlivými dejinnými etapami vývinu tejto vedeckej inštitúcie sa postupne do ohniska záujmu umiestňujú aktivity či výkony vo sfére literárnej vedy, premeny metodologického podložia, ale aj vydavateľská činnosť. Dôraz autorka kladie na pripomenutie „pomerne neskorej konštitú-